

Sygn. akt II DSS 19/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Konrad Wytrykowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Ryszard Witkowski

ławnik Renata Majblat

przy udziale Zastępcy Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu
Okręgowego w K. Małgorzaty Soleckiej,
w sprawie **E. Z.**

sędziego Sądu Rejonowego w S.

i J. C.

sędziego Sądu Rejonowego w S.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie
w dniu 20 lutego 2019 r.

odwołania wniesionego przez zastępcę rzecznika dyscyplinarnego dla okręgu Sądu
Okręgowego w K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. akt ASD [...]

I . zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) uznaje obwinioną sędziego Sądu Rejonowego w S. - E. Z.
za winną tego, że, pełniąc funkcję przewodniczącego
VII Zamiejscowego Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w S.

z siedzibą w S. w okresie od dnia 1 lipca 2014 roku do dnia 31 grudnia 2014 roku poprzez brak nadzoru nad pracą sekretariatu i nad biegiem sprawy VII K [...] (obecna sygnatura Sądu Rejonowego w S. II K [...]), poprzez przydzielenie tej sprawy w dniu 1 lipca 2014 roku do referatu sędziego L. R. przebywającego na długotrwałym zwolnieniu lekarskim, a po dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów w dniu 1 lipca 2014 roku i przesłaniu akt do biegłych celem wykonania opinii, co nastąpiło w dniu 12 września 2014 roku, poprzez całkowity brak nadzoru nad czynnościami podejmowanymi w sprawie, doprowadziła do rażącej przewlekłości w rozpoznawaniu tej sprawy przez okres dwóch lat i pięciu miesięcy, co stanowiło oczywistą i rażącą obrazę przepisów § 57 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych i § 13 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS 2003 nr 5, poz. 22 ze zm.), tj. popełnienia przewinienia służbowego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych i przy przyjęciu, że czyn ten stanowi przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi, o którym mowa w art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, na podstawie art. 109 § 5 odstępuje od wymierzenia jej kary;

b) uznaje obwinionego sędziego Sądu Rejonowego w S. - J. C. za winnego tego, że, pełniąc funkcję przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w S., w okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 marca 2016 roku poprzez brak nadzoru nad pracą sekretariatu i nad biegiem sprawy II K [...] Sądu Rejonowego w S., zaniechał podejmowania czynności związanych z prawidłowym biegiem sprawy II K [...], w szczególności nie dokonał zmiany sędziego referenta w sytuacji pobytu dotychczasowego referenta na długotrwałym zwolnieniu lekarskim, a przez brak nadzoru

nad wykonaniem przez biegłych lekarzy psychiatrów zleconej im opinii doprowadził do rażącej przewlekłości w rozpoznaniu tej sprawy pozostającej bez biegu przez okres dwóch lat i pięciu miesięcy, co stanowiło oczywistą i rażącą obrazę przepisów: § 57 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 7 lipca 2015 r., § 47 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 czerwca 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych w okresie od 8 lipca 2015 r. do 31 grudnia 2015 r., § 57 ust. 1 pkt 6 z dnia 23 grudnia 2015 roku regulamin urzędowania sądów powszechnych w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. i § 13 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS 2003 nr 5, poz. 22 ze zm.), tj. popełnienia przewinienia służbowego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych i przy przyjęciu, że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, o którym mowa w art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, na podstawie art. 109 § 5 odstępuje od wymierzenia mu kary;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

E. Z. sędzia Sądu Rejonowego w S., obwiniona została o to, że pełniąc funkcję przewodniczącego VII Zamiejscowego Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w S. z siedzibą w S. w okresie od dnia 1 lipca 2014 roku do dnia 31 grudnia 2014 roku poprzez brak nadzoru nad pracą sekretariatu i nad biegiem spraw w wydziale a w szczególności nad sprawą VII K [...] (obecna sygnatura II K [...]), poprzez przydzielenie sprawy w dniu 1 lipca 2014 roku do referatu sędziego L. R. przebywającego na długotrwałym zwolnieniu lekarskim a po dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów w dniu 1 lipca 2014 roku i przesłaniu akt do biegłych celem wykonania opinii, co nastąpiło w dniu 12 września 2014 roku, poprzez całkowity brak nadzoru nad czynnościami podejmowanymi w sprawie, czego efektem było pominięcie jej następnie przy likwidowaniu referatu sędziego i spoczywanie sprawy u biegłych do dnia 23 sierpnia 2016 roku – bez wykonania opinii i wyznaczenie rozprawy po tej dacie na dzień 14 grudnia 2016 roku, doprowadziła do rażącej przewlekłości w rozpoznawaniu tej sprawy przez okres dwóch lat i pięciu miesięcy, co stanowi naruszenie § 57 ust. 1 zd. pierwsze i § 57 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 roku regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2316 ze zm.) i § 13 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS 2003 nr 5, poz. 22 ze zm.), tj. o popełnienie przewinienia służbowego w rozumieniu 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych.

J. C. sędzia Sądu Rejonowego w S., obwiniony został o to, że pełniąc funkcję przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w S. w okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 marca 2016 roku poprzez brak nadzoru nad pracą sekretariatu i nad biegiem spraw w wydziale a w szczególności nad sprawą II K [...] Sądu Rejonowego w S., zaniechał jakichkolwiek czynności związanych z prawidłowym biegiem sprawy II K [...], w szczególności nie dokonał zmiany sędziego referenta w sytuacji pobytu dotychczasowego referenta

na długotrwałym zwolnieniu lekarskim, a przez brak nadzoru nad wykonaniem przez biegłych lekarzy psychiatrów zleconej im opinii, który to dowód dopuszczony został postanowieniem z dnia 1 lipca 2014 roku, a biegli akta bez wykonania opinii zwrócili w dniu 23 sierpnia 2016 roku, doprowadził do rażącej przewlekłości w rozpoznaniu tej sprawy pozostającej bez biegu przez okres dwóch lat i pięciu miesięcy, co stanowi naruszenie § 57 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 roku regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2316 ze zm.) i § 13 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS 2003 nr 5, poz. 22 ze zm.), tj. o popełnienie przewinienia służbowego w rozumieniu 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W toku rozprawy przed Sądem Apelacyjnym – Sądem Dyscyplinarnym w [...], Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wniósł o zmodyfikowanie zarzutów postawionych obwinionym w zakresie wskazanego we wniosku § 57 regulaminu, poprzez przyjęcie, że zachowaniami opisanymi we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej naruszyli w istocie:

1) obwiniona E. Z. swoim zachowaniem opisanym w punkcie pierwszym wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej naruszyła § 57 i § 57 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 roku regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2014 roku, poz. 259) zamiast wskazanego w treści zarzutu § 57 ust. 1 zd. pierwsze i § 57 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 roku regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 2316 ze zm.);

2) obwiniony J. C. swoim zachowaniem opisanym w punkcie II wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, naruszył:

- § 57 i § 57 ust. 6 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 roku regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2014 roku, poz. 259);

- § 47 zd. pierwsze i § 47 ust. 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 czerwca 2015 roku regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 925);

- § 57 ust. 1 zd. pierwsze i § 57 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 roku regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 2316 ze zm.), co miało związek z obowiązkiem w dacie objętej zarzutami różnych wersji rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – regulamin urzędowania sądów powszechnych.

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2018 r., w sprawie o sygn. akt ASD [...], Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w [...], uniewinnił sędziów E. Z. i J. C. od zarzucanych im czynów a kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustalił, że sprawa o sygn. akt VII K [...] (następnie II K [...]), wpłynęła do Sądu Rejonowego w S. VII Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w S. w dniu 9 września 2013 roku i tego samego dnia została przydzielona do referatu obwinionej E. Z.. Obwiniona SSR E. Z. w dniu 11 września 2013 roku wydała zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej na dzień 25 listopada 2013 roku. W dniach 21.10; 08.11; 14.11; 15.11. 2013 roku, obwiniona wydawała zarządzenia mające na celu prawidłowe przeprowadzenie rozprawy. Z uwagi na niestawiennictwo oskarżonego, rozprawa główna została odroczone do dnia 06 lutego 2014 roku. Od dnia 01 stycznia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2014 roku, obwiniona SSR E. Z. pełniła funkcję Przewodniczącej VII Zamiejscowego Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w S. z siedzibą w S..

Zgodnie z dalszymi ustaleniami Sądu Apelacyjnego– Sądu Dyscyplinarnego, w dniu 06 lutego 2014 roku, obwiniona SSR E. Z. wydała na rozprawie wyrok zaoczny, w sprawie VII K [...]. Następnie wydawała zarządzenia mające na celu doręczenie oskarżonemu odpisu wyroku zaocznego. W dniu 23 kwietnia 2014 roku oskarżony wniósł sprzeciw od wyroku zaocznego. W treści sprzeciwu oskarżony wskazał, że leczy się psychiatrycznie. Zarządzeniem wydanym 4 czerwca 2014 roku, obwiniona przyjęła sprzeciw zaś 6 czerwca 2014 r. zwróciła się do oskarżonego o informacje dotyczące jego leczenia. Jak ustalił Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, żądane informacje zostały nadesłane przez oskarżonego

w dniu 27 czerwca 2014 roku. Następnie obwiniona postanowieniem wydanym 1 lipca 2014 r. uwzględniła sprzeciw oskarżonego i wydała zarządzenie o przedłożeniu akt sprawy VII K [...] SSR E. L. w celu wydania stosownych postanowień, a następnie SSR L. R. zgodnie z zakresem czynności. Zgodnie z dalszymi ustaleniami Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w [...], sekretariat VII Wydziału zgodnie z postanowieniem SSR E. L., w dniu 12 września 2014 r., ustalił termin badania oskarżonego na dzień 22 września 2014 roku, zaś w dniu 15 września 2014 r. przesłał biegłym akta sprawy VII K [...], dokonując jednocześnie wpisania sprawy do kontrolki WAB. SSR L. R. w okresie od 13 stycznia 2014 roku do 15 stycznia 2015 roku przebywała wielokrotnie na długotrwałych zwolnieniach lekarskich. Z uwagi na przedłużającą się nieobecność SSR L. R., obwiniona E. Z. w dniu 22 lipca 2014 roku wydała zarządzenie o zmianie sędziego referenta w 90 sprawach znajdujących się w referacie SSR L. R..

Jak ustalił Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, w okresie od 26 lipca do 05 października 2014 r. obwiniona przebywała na zwolnieniu lekarskim i na urlopie. Następnie 08 października 2014 roku wydała zarządzenie o zmianie zasad przydziału spraw i przedstawieniu kolejnych akt z referatu SSR L. R., co miało związek z likwidacją referatu tego sędziego. Obwiniona nie kontrolowała urządzeń ewidencyjnych w systemie i nie sprawdzała kontrolki WAB uznając, że leży to w kompetencjach kierownika sekretariatu. W październiku i listopadzie 2014 roku w referacie obwinionej pozostawało 500 spraw, którym nadała bieg lub w których wydała orzeczenia.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wskazał, że zarządzeniem Prezesa Sądu Rejonowego w S. SSR B. D. z 31 grudnia 2014 roku, sprawa VII K [...] została przekazana do II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w S., którego przewodniczącym był w tym czasie obwiniony J. C.. Obwiniony orzekał w sprawach karnych w zakresie $\frac{1}{4}$ obciążenia oraz w sprawach cywilnych w zakresie $\frac{3}{4}$ obciążenia. Obejmując funkcje przewodniczącego, obwiniony uzyskał informacje od SSR E. Z., że referat SSR L. R. został rozdysponowany pomiędzy sędziów, tymczasem na dzień 1 stycznia 2015 roku w referacie SSR L. R. pozostawała sprawa o sygn. akt VII K [...], której nadano nową sygnaturę II K [...].

Zgodnie z dalszymi ustaleniami poczynionymi przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w okresie od 02 stycznia 2015 r. obwiniony wydał zarządzenia, na podstawie których prawie 1000 spraw widniejących w repertoriach Wydziału VII Karnego Zamiejscowego Sądu Rejonowego w S. z siedzibą w S., zostało przerejestrowanych do tych samych repertoriów Wydziału II Karnego Sądu Rejonowego w S., po czym zostały one skierowane do dotychczasowych sędziów referentów. Zarządzenie takie wydane zostało również w sprawie o sygn. VII K [...] (której w Sądzie Rejonowym w S. nadano Sygn akt II K [...]), która w tym czasie znajdowała się u biegłych. W okresie od 16 stycznia do 26 marca 2015 roku SSR L. R. przebywała na kolejnych zwolnieniach lekarskich.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustalił, że obwiniony wydał w sprawie II K [...], zarządzenie o wezwaniu oskarżonego przez policję na termin badań wyznaczony na dzień 31 lipca 2015 roku. W związku z niestawiennictwem oskarżonego, pracownik sekretariatu Wydziału uzgodnił z biegłymi, że kolejny termin badania wyznaczony zostanie na dzień 13 października 2015 roku i bez przedkładania akt sędziemu wezwano oskarżonego na termin badań, również za pośrednictwem policji. Z uwagi na kolejne niestawiennictwo oskarżonego, pracownik sekretariatu ustalił z biegłymi termin kolejnego badania na dzień 18 stycznia 2016 roku. Nakaz doprowadzenia na badanie oskarżonego podpisał obwiniony J. C., jednak nie został on zrealizowany przez policję.

Z dalszych ustaleń Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego wynika, że SSR L. R. o skierowaniu sprawy II K [...] do jej referatu, dowiedziała się od pracownika sekretariatu w dniu 18 kwietnia 2016 roku. SSR L. R. wydała wówczas zarządzenie o doprowadzeniu oskarżonego na kolejny termin badania wyznaczony na dzień 21 kwietnia 2016 r. Pismem z dnia 21 kwietnia 2016 roku policja poinformowała, że oskarżony najprawdopodobniej od trzech miesięcy przebywa w Anglii gdzie wyjechał w celach zarobkowych. Zwrócono się wówczas do biegłych o zwrot akt sprawy II K [...].

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustalił, że w latach 2015-2016 w sytuacji kadrowa w sekretariacie VII Wydziału Karnego była trudna, pracownicy korzystali z urlopów i zwolnień lekarskich, sekretariat był źle zarządzany,

a atmosfera pracy była zła. Obwiniony zwracał się do przełożonych o wzmocnienie obsady kadrowej.

W toku postępowania prowadzonego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w K., obwiniona SSR E. Z. wyjaśniła, że podczas pierwszego podziału spraw znajdujących się w referacie SSR L. R. w lipcu 2014 roku sprawa VII K [...] nie była sprawą pilną, ani starą, a czynności polegające na dopuszczeniu opinii biegłego mógł wykonać inny sędzia. Obwiniona podała, że podczas drugiego podziału referatu w październiku 2014 roku, była przekonana, że rozdzieliła cały referat SSR L. R., gdyż kierownik sekretariatu przedstawił jej wszystkie akta z referatu tej sędzi. W pisemnych wyjaśnieniach obwiniona wskazała, że na dzień jej rezygnacji z funkcji przewodniczącej, sprawa VII K [...] nie cechowała się przewlekłością, a ona nie powinna ponosić odpowiedzialności za bieg sprawy po 31 grudnia 2014 roku. Wskazała, że wbrew treści § 122 ust. 3 zarządzenia MS z 12 grudnia 2003 roku, kierownik sekretariatu nie powiadomił jej o niestawieniu oskarżonego na badaniach wyznaczonych na 22 września 2014 roku. W toku rozprawy obwiniona podtrzymała dotychczasowe wyjaśnienia. Podała, że jej zdaniem sprawy stare to sprawy 3-letnie. Nadmienila, że jesienią 2015 roku uzyskała wiedzę, że kierowniczkę sekretariatu zleciły wypełnienie kontrolki WAB poszczególnym sekretarkom. Kontrolkę WAB, w formie papierowej, sprawdzała przy okazji sporządzania sprawozdań rocznych i półrocznych. W chwili rezygnacji z funkcji przewodniczącego wydziału, nie otrzymywała ani nie przekazywała pisemnych informacji na temat spraw.

Obwiniony SSR J. C. w toku postępowania prowadzonego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w K., wyjaśnił, że nie kontrolował urządzeń ewidencyjnych, ani systemu Currenda, gdyż działał w zaufaniu do kierownika sekretariatu. Wskazał, że w czasie pełnienia funkcji przewodniczącego wydziału załatwiał 1200-1300 spraw rocznie. Z pisemnych wyjaśnień obwinionego wynikało, że opóźnienie w sprawie II K [...] wynikało z zaniedbań kierownika sekretariatu. Zastępował w tym czasie prezesa sądu i rozpoznawał skargi na orzeczenia referendarza sądowego. Wskazał, że okresie

3 miesiące, w których pełnił obowiązki przewodniczącego zmiana sędziego referenta w sprawie II K [...] nie przyspieszyłaby rozpoznania sprawy.

W toku rozprawy obwiniony SSR J. C. podtrzymał dotychczasowe wyjaśnienia. Dodał, że odległość czasowa pomiędzy wydaniem poszczególnych zarządzeń w sprawie II K [...] nie wzbudziła jego podejrzeń, gdyż liczba spraw, które przeglądał, mogła powodować przeoczenie w tej kwestii. Obwiniony podkreślił, że Sąd Rejonowy w S. był najbardziej obciążonym sądem rejonowym w apelacji [...].

Uniewinniając obwinionych, Sąd Dyscyplinarny – Sąd Apelacyjny w [...] zaznaczył, że nie sposób zasadnie przypisać obwinionej SSR E. Z. i obwinionemu SSR J. C. winy w popełnieniu zarzucanych im czynów, umyślnego lub nieumyślnego, oczywistego i rażącego naruszenia wymienionych we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przepisów poprzez niepodejmowanie czynności mających zapobiec przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt II K [...] (poprzednio VII K [...]) Sądu Rejonowego w S..

Odwołanie od powyższego wyroku wniósł Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w K., zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść obwinionych: E. Z. sędziego Sądu Rejonowego w S. i J. C. sędziego Sądu Rejonowego w S..

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w K., zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 107 § 1 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych polegającą na bezzasadnym uznaniu, że zachowania obwinionych opisane w zarzucanych im czynach nie miały charakteru oczywistej i rażącej obrazy przepisu prawa (odpowiednich norm rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości regulamin urzędowania sądów powszechnych w brzmieniu wskazanym przez zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego pismem z dnia 23 kwietnia 2018 roku i § 13 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 roku w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej) i nie były przez nich zawinione, co skutkowało uniewinnieniem obwinionych od popełnienia zarzucanych im czynów, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy w sposób niebudzący wątpliwości wskazuje, że zachowania

obwinionych wyczerpywały znamiona tak oczywistej jak i rażącej obrazy wskazanych przepisów i były przez nich zawinione.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie zastępcy rzecznika dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w K. od wyroku Sądu Dyscyplinarnego – Sądu Apelacyjnego w [...] okazało się uzasadnione.

Standardy kontroli odwoławczej określone zostały w przepisach art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. znajdujące zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym sędziów sądów powszechnych poprzez przepis art. 128 p.u.s.p. Pierwszy ze wskazanych przepisów nakłada na sąd odwoławczy obowiązek rozważenia wszystkich zarzutów i wniosków wskazanych w środku odwoławczym, w tym również zarzutów sformułowanych w uzasadnieniu tego środka zaskarżenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 roku, sygn. IV KK 262/14, Lex nr 1621359). Z drugiego z powołanych przepisów jednoznacznie wynika, że obowiązkiem sądu ad quem jest zaprezentowanie w uzasadnieniu orzeczenia powodów, dla których zarzuty i wnioski sformułowane w środku odwoławczym uznał za zasadne lub niezasadne, przy czym przedstawiona argumentacja nie może mieć charakteru zbyt ogólnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2017 roku, sygn. II KK 119/17, KZS 2017/9/27).

Jak podkreśla się w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, „właściwe zrealizowanie obowiązków wynikających z art. 433 § 2 k.p.k. i 457 § 3 k.p.k. wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, ale także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty apelacji za trafne, bądź też bezzasadne. Do naruszenia tych przepisów może dojść więc nie tylko wtedy, gdy sąd pomija w swoich rozważaniach zarzuty zawarte

w środku odwoławczym, ale również wtedy, gdy analizuje je w sposób odbiegający od wymogu rzetelnej ich oceny (tak wyrok SN z dnia 8 czerwca 2011 roku, sygn. V KK 24/11, Lex nr 848182, zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2018 roku, sygn. II KK 433/17, Lex nr 2509593).

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny zasadniczo prawidłowo ustalił stan faktyczny w sprawie, który to Sąd Najwyższy akceptuje i uznaje za własny. Na aprobatę nie zasługuje natomiast stanowisko Sądu Dyscyplinarnego w zakresie, w jakim uznał on, że obwinieni prawidłowo realizowali nałożone na nich przez regulamin i instrukcję sądową obowiązki przewodniczącego wydziału karnego. W ocenie Sądu Najwyższego zachowania opisane we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej stanowiły oczywiste i rażące naruszenie wskazanych przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego przepisów i były zawinione.

Jak stanowi treść art. 107 § 1 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, sędzia odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe, w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, za oczywistą obrazę prawa uznaje się błąd łatwy do stwierdzenia, popełniony mimo, iż znaczenie naruszonego przepisu nie powinno nasuwać wątpliwości nawet u osoby o przeciętnych kwalifikacjach prawnych, a zastosowanie nie wymaga głębszej analizy. Z kolei o rażącej obrazie prawa decydują oceniane na tle konkretnych okoliczności negatywne skutki naruszenia prawa w sferze interesów uczestników postępowania lub wymiaru sprawiedliwości (wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2012 roku, SNO 46/12, LEX nr 1250191; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08 czerwca 2017 roku, SNO 22/17, LEX nr 2306386).

Przepisy rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości – Regulaminów urzędowania sądów powszechnych w każdorazowym brzmieniu: - § 57 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 7 lipca 2015 r. – w odniesieniu do obwinionej sędziogi E. Z. oraz § 57 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 7 lipca 2015 r., § 47 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 czerwca 2015 r. – Regulamin

urzędowania sądów powszechnych w okresie od 8 lipca 2015 r. do 31 grudnia 2015 r., § 57 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 roku – Regulamin urzędowania sądów powszechnych w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. – w odniesieniu do obwinionego sędziego J. C., nakładały na przewodniczącego wydziału obowiązki kierowania całokształtem pracy w wydziale, a w szczególności kontroli biegu spraw, w których postępowanie jest przewlekłe. Ponadto treść § 13 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 roku w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej stanowi, że stały nadzór nad całokształtem pracy sekretariatu sprawuje przewodniczący wydziału (ust. 1), zaś nadzór ten obejmuje w szczególności nadzór nad stanem funkcjonowania systemów informatycznych w wydziałach, w których takie systemy informatyczne działają (ust. 3).

Przenosząc treść powyższych rozważań na grunt niniejszej sprawy, uznać należało, że obwinieni w sposób oczywisty i rażąco dopuścili się naruszenia tych przepisów. W pierwszej kolejności, co bezsprzecznie wynika z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie, obwinieni nie nadzorowali biegu sprawy VII K [...] (II K [...]) po wydaniu w dniu 01 lipca 2014 roku przez SSR I. L. postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów.

W ocenie Sądu Najwyższego za nietrafne uznać należy stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego, zgodnie z którym wobec braku wskazania w regulaminie urzędowania sądów powszechnych środków, jakie powinien przedsięwziąć przewodniczący wydziału celem realizacji nałożonych na niego obowiązków, możliwe jest poprzestanie na obdarzeniu zaufaniem kierownika sekretariatu, który dokonuje kontroli urządzeń ewidencyjnych. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny stracił tu z pola widzenia, że nadzór nad całokształtem pracy sekretariatu nie polega na scedowaniu tego obowiązku na podległych pracowników, a na kontroli biegu spraw przez przewodniczącego wydziału, w szczególności wtedy, gdy okoliczności, a w szczególności fakt nabycia przez sprawę VII K [...] statusu sprawy rocznej i likwidacja całego referatu SSR L. R., wskazywały, że wzmożona kontrola jest konieczna. Nadto przedmiotowy nadzór tyczy się również czynności podejmowanych przez pracowników

sekretariatu, w tym jego kierownika. To przewodniczący wydziału winien podejmować działania mające na celu weryfikację, czy zlecone pracownikom zadania zostały wykonane w sposób należyty. Zła atmosfera panująca w wydziale i braki kadrowe z pewnością nie ułatwiały pracy, jednakże obwinieni jako doświadczeni sędziowie świadomie przyjęli ciężar pełnienia funkcji przewodniczących, zdając sobie sprawę z trudności, jakie wiążą się z jej wykonywaniem.

Podkreślenia wymaga okoliczność odstąpienia przez obwinionych od kontroli systemów informatycznych, na co oboje wskazali w treści swoich wyjaśnień. Powyższa okoliczność niewątpliwie obciąża obwinionych, albowiem korzystanie przez nich z systemów informatycznych pozwoliłoby na sprawną kontrolę nad czynnościami wykonywanymi przez sekretariat i biegiem sprawy VII K [...] (II K [...]). Obwinieni, mimo że mieli dostęp do informatycznych urządzeń ewidencyjnych, zrezygnowali z ich korzystania, poprzestając na kontroli papierowej wersji kontrolki WAB (obwiniona E. Z.) oraz na zaufaniu do informacji przekazywanych przez kierownika sekretariatu (obwiniony J. C.). Nadto obwiniony J. C. w treści swoich wyjaśnień podkreślił, że w ogóle nie korzystał z urządzeń ewidencyjnych. Taki stan rzeczy wskazuje, że sprawne funkcjonowanie sekretariatu leżało w rękach kierownika sekretariatu, który cieszył się pełnym zaufaniem przewodniczącego, a podejmowane przez niego czynności nie podlegały jakiegokolwiek weryfikacji. Taka postawa obwinionych wskazuje ponadto, że „przekazali” kierownikowi sekretariatu obowiązek kierowania całokształtem pracy w sekretariacie, który to obowiązek zgodnie z treścią § 13 instrukcji sądowej spoczywał na nich, jako przewodniczących wydziału.

Okoliczność zmiany na stanowisku przewodniczącego wydziału i brak przekazania przez obwinionych informacji pisemnych o stanie wydziału i stanie spraw niezłatwionych wskazuje, że obwinieni nie dochowali należytej staranności w wykonywaniu powierzonych im funkcji.

Mając na uwadze powyższe, uznać należało, że wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego zarzut braku nadzoru został poparty dowodami, w szczególności w postaci wyjaśnień samych obwinionych. Obwinieni naruszyli wskazane we wniosku przepisy regulaminu i instrukcji sądowej.

Zdaniem Sądu Najwyższego stanowisko Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w zakresie, w jakim ustalił, że zachowanie obwinionych nie miało rażącego charakteru, nie znajduje uzasadnienia. Brak skargi na przewlekłość postępowania w badanej sprawie VII K [...] (II K [...]) nie stanowi o tym, że do przewlekłości w istocie nie doszło. Analiza materiału dowodowego wskazuje, że po dacie 1 lipca 2014 roku aż do grudnia 2016 roku, w sprawie podejmowano działania jedynie pozornie świadczące o zmierzaniu do wyegzekwowania przeprowadzenia opinii przez biegłych. Z pewnością tak długi okres braku jakichkolwiek działań godzi w interes wymiaru sprawiedliwości i regułę wyrażoną w treści art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Nadto działania obwinionego J. C. były wykonywane z pominięciem lektury akt sprawy – akta znajdowały się u biegłych, a zarządzenia wydawano w sposób mechaniczny, pozorując jedynie podejmowanie czynności w sprawie. Mając na uwadze powyższe, zaniechania zarzucane obwinionym Sąd Najwyższy uznał za zawinione. Podkreślić należy, że czynności administracyjne związane z pełnieniem przez obwinionych stanowisk funkcyjnych wynikały z faktu dobrowolnego przyjęcia obowiązków przewodniczącego wydziału, a więc obowiązków dodatkowych. Podstawowym obowiązkiem sędziego jest pełnienie władzy sądowej, a dobrowolne obciążenie obowiązkami wynikającymi z pełnionych funkcji nie stanowi usprawiedliwienia dla ich niewłaściwego wykonywania. Przyjęcie na siebie obowiązków dodatkowych, a następnie świadome niewykonywanie czynności nadzorczych i kontrolnych stanowi element winy. Obwinieni, nie dokonując odpowiednich czynności nadzorczych, nie kontrolując urzędzeń ewidencyjnych, bezkrytycznie przyjmując informacje przekazywane im przez kierownika sekretariatu, wydając zarządzenia bez wglądu do akt sprawy, godzili się bowiem na to, że w sprawie VII K [...] (II K [...]) może dojść do nieprawidłowości.

Określone w art. 107 § 1 p.u.s.p. przewinienie dyscyplinarne polegające na oczywistej i rażącej obrazie prawa może być popełnione przez sędziego wyłącznie w ramach postępowania sądowego. Może je przy tym stanowić w zasadzie jedynie, naruszenie takich przepisów postępowania, które nie wiążą się z samym orzekaniem, a mają tylko na celu zapewnienie sprawnego przebiegu

postępowania. Włączenie bowiem w zakres hipotezy art. 107 § 1 p.u.s.p. naruszenia także innych przepisów, zwłaszcza materialnoprawnych, nie dałoby się na ogół pogodzić z zasadą niezawisłości sędziowskiej (wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2012 roku, SNO 46/12, LEX nr 1250191).

Czyny obwinionych w pełni realizują dyspozycję przewinienia dyscyplinarnego określoną treścią art. 107§ 1 p.u.s.p. w postaci oczywistej i rażącej obrazu przepisów prawa. Nie budzi wątpliwości Sądu Najwyższego, że obraza ta jest zawiniona, bowiem do popełnienia obu czynów doszło wskutek niedopełniania swoich obowiązków przez oboje obwinionych. Niewątpliwie również oboje obwinieni mieli możliwość postąpić zgodnie z prawem i pragmatykami służbowymi, skoro w taki sposób zachowywali się w innych prowadzonych i nadzorowanych przez siebie sprawach.

W konsekwencji powyższych rozważań, Sąd Najwyższy uznał, że obwinieni popełnili przypisane im wyrokiem przewinienia dyscyplinarne. Jednocześnie jednak, Sąd Najwyższy uznał, że czyny te stanowią przewinienia dyscyplinarne mniejszej wagi, o jakich mowa w art. 109 § 5 p.u.s.p.

Przepis art. 109 § 5 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, wprowadza pojęcie przewinienia dyscyplinarnego (wykroczenia) mniejszej wagi, lecz go nie definiuje. Nie ma również legalnej definicji takiego pojęcia w prawie karnym. Należy więc uznać, że o uznaniu przewinienia dyscyplinarnego za wypadek mniejszej wagi rozstrzyga sąd dyscyplinarny, mając na względzie stosunkowo niewielką szkodliwość czynu dla służby i niewielki stopień jego zawinienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08.01.2019 roku, sygn. akt II DSS 5/18).

W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy przyjął, że czyny popełnione przez obwinionych stanowią przewinienia mniejszej wagi przy uwzględnieniu przedmiotowo-podmiotowych znamion obu czynów. Sąd miał na uwadze, że w stronie przedmiotowej przypisanych czynów istotne znaczenie mają: rodzaj dobra, w które godzi przewinienie, zachowanie się i sposób działania sprawcy, użyte przezeń środki, charakter i rodzaj szkody wyrządzonej lub grożącej dobru chronionemu, a także odczucie szkody przez pokrzywdzonego oraz czas i miejsce popełnienia czynu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08.01.2019 roku, sygn. akt

II DSS 5/18). Z kolei z elementów podmiotowych Sąd uwzględnił przede wszystkim stopień zawinienia oraz motywację i cel działania sprawców. Ocena zachowania przypisanego sędziemu, zarówno pod względem przedmiotowym, jak i podmiotowym, powinna być bowiem zawsze dokonywana pod kątem zamiaru i skutków oraz okoliczności towarzyszących, rzutujących na ukształtowany we wzorcu (art. 62 § 1 pkt 2 i art. 82 § 1 i 2 p.u.s.p.) wizerunek sędziego jako strażnika przestrzegania prawa oraz powszechnie aprobowanych norm etycznych. Natomiast przyjęcie przewinienia mniejszej wagi jest rozstrzygnięciem o kwalifikacji prawnej, która nie może być związana ani uzależniona od osobowości sprawcy, jego opinii, zachowania się przed i po popełnieniu czynu, a także od innych okoliczności mających wpływ na wymiar kary, lecz leżących już poza czynem (wyroki SN: z 18 września 2002 r., SNO 24/02, OSNSD 2002, nr 1-2, poz. 33; z 3 lutego 2005 r., SNO 3/05, OSNSD 2005, poz. 31; z 12 kwietnia 2005 r., SNO 10/05, OSNSD 2005, poz. 38; z 26 kwietnia 2005 r., SNO 17/05, OSNSD 2005, poz. 41; z 9 marca 2006 r., SNO 4/06, OSNSD 2006, poz. 26; z 20 marca 2008 r., SNO 13/08, OSNSD 2008, poz. 38 oraz z 8 października 2008 r., SNO 75/08, OSNSD 2008, poz. 86, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08.01.2019 roku, sygn. akt II DSS 5/18).

Co do zasady przewinienie dyscyplinarne można zakwalifikować jako wypadek mniejszej wagi i odstąpić od wymierzenia kary dyscyplinarnej tylko wówczas, gdy jego szkodliwość jest niewielka dla wymiaru sprawiedliwości (wyroki SN: z 13 stycznia 2003 r., SNO 52/02, OSNSD 2003, nr 1, poz. 2; z 24 czerwca 2003 r., SNO 34/03, OSNSD 2003, nr 1, poz. 49; z 3 września 2003 r., SNO 46/03, OSNSD 2003, nr 2, poz. 71; z 17 października 2003 r., SNO 63/03, OSNSD 2003, nr 2, poz. 83; z 20 kwietnia 2005 r., SNO 14/05, OSNSD 2005, poz. 39 oraz z 9 czerwca 2005 r., SNO 26/05, OSNSD 2005, poz. 13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08.01.2019 roku, sygn. akt II DSS 5/18).

Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 10 października 2006 r. (sygn. akt SNO 57/06 OSNSD 2006, poz. 65), „nie jest trafny pogląd, aby stwierdzenie, iż czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi, oznaczało zarazem, że czyn ten nie stanowi przewinienia służbowego. Należy bowiem mieć na względzie, że ustawodawca wśród kategorii przewinień dyscyplinarnych, które

zdefiniował w art. 107 § 1, wyróżnił węższą kategorię „przewinień służbowych”, a zatem osoba uznana za winną popełnienia przewinienia służbowego dopuszcza się czynu kwalifikowanego jako przewinienie dyscyplinarne, które może być uznane za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi na podstawie art. 109 § 5. W wypadku zatem, gdy przewinienie służbowe polega na rażącej i oczywistej obrazie przepisów prawa, uznanie tego przewinienia służbowego za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi w niczym nie zmienia prawnej oceny naruszenia prawa jako rażącego i oczywistego.”

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy uznał, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie wskazuje na to, że przewinienia dyscyplinarne zarzucane obwinionym należy zakwalifikować jako przewinienia mniejszej wagi i odstąpić od wymierzenia kary dyscyplinarnej, gdyż ich szkodliwość dla wymiaru sprawiedliwości jest niewielka. Nadto Sąd miał na uwadze, że istotne znaczenie dla oceny przewinienia dyscyplinarnego jako wypadku mniejszej wagi miało nadmierne obciążenie sędziów pracą, a także sposób działania obwinionych, niewielkie natężenie ich winy i brak złej woli (podobnie wyrok Sądu Najwyższego z 28 listopada 2002 r., sygn. akt SNO 42/02, OSNSD 2002, nr 1-2, poz. 44).

Przewinienia dyscyplinarne zarzucane obwinionym dotyczą zaledwie jednej sprawy, zaś obwinieni w okresie popełnienia zarzucanych im czynów byli znacznie obciążeni obowiązkami służbowymi. Sądy Rejonowe, w których orzekali, były jednymi z najbardziej obciążonych sądów w apelacji [...] i znajdowały się w okresie reorganizacji. Nadto obwinieni posiadali w swoich referatach wiele spraw. Zgodnie z ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd Dyscyplinarny I instancji, obwiniona E. Z. posiadała w swoim referacie blisko 500 spraw, w których bądź to wydała orzeczenia, bądź nadała im bieg. Odnosząc się do wyników osiąganych we własnym referacie przez obwinionego J. C., uznać należało, że swoje obowiązki wykonywał prawidłowo, uzyskując bardzo dobre wyniki statystyczne. Co więcej, obwiniony orzekał w dwóch wydziałach (cywilnym i karnym) i obowiązki te łączył z pełnieniem funkcji przewodniczącego wydziału.

Jak już wskazano, wszechstronna ocena powyższych okoliczności doprowadziła Sąd Najwyższy do oceny, zgodnie z którą zachowanie obwinionych,

mimo, że spełniające znamiona przewinienia służbowego, zawinione i szkodliwe, stanowi wypadek mniejszej wagi, który uzasadnia odstępnie od wymierzenia im kary.

Biorąc przedstawione argumenty pod uwagę, Sąd orzekł jak w wyroku. Sąd miał przy tym na uwadze aktualnie obowiązującą i znajdującą zastosowanie w postępowaniu odwoławczym zgodnie z treścią art. 122 pkt 9) ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym normę art. 121 § 3 p.u.s.p., pozwalającą sądowi odwoławczemu w razie uniewinnienia przez sąd pierwszej instancji na zmianę zaskarżonego orzeczenia przez sąd odwoławczy i uznanie winy obwinionego. Sąd Najwyższy miał przy tym na uwadze, że zastępca rzecznika dyscyplinarnego w swoim odwołaniu zawarł jedynie wniosek o uchylenie zaskarżonego przeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, najwyraźniej tracąc z pola widzenia treść tego przepisu. Jednak zdaniem Sądu Najwyższego wniosek odwoławczy stanowi tylko postulat skarżącego co do oczekiwanego rozstrzygnięcia. Sąd odwoławczy wydaje natomiast orzeczenie na podstawie art. 437 § 1 i 2, a więc niezależnie od wniosku skarżącego. Wobec tego wniosek odwoławczy nie należy do elementów oznaczających granice kontroli odwoławczej (D.Świecki, Komentarz, LEX; wyrok SA w Krakowie z 7.09.2001 r., II AKa 193/01, KZS 2001/10, poz. 29). Ponieważ zachodzi możliwość orzeczenia reformatoryjnego przez sąd odwoławczy, Sąd Najwyższy zmienił zaskarżonego orzeczenie i na podstawie art. 437 kpk w zw. z art. 128 p.u.s.p. zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku, obciążając kosztami postępowania odwoławczego Skarb Państwa, stosownie do treści art. 133 p.u.s.p.